

Fort Vuren NS-wandeloctocht

Beschrijving van de wandeloctocht

Horeca onderweg

De Stationsrestaurant Gorinchem is geopend maandag t/m vrijdag 6-19 uur; zaterdag 8-16 uur, zondag 11-18 uur. In het centrum van Gorinchem zijn diverse horecagelegenheden (voorbij de stadswallen bij de Linge haven rechtdoor, Langedijk). Na 5 km bereikt u Fort Vuren, geopend zaterdag en zondag 10-18 uur, van 1 mei-half september dagelijks 10-18 uur (tevens geopend op verzoek: 0183-660950). In Vuren: Theehuis Oud Vuren (Waaldijk 70), voor passanten open op zondag 10-22 uur; cafetaria De Smulhoek, dinsdag t/m zaterdag 12-20 uur, zondag vanaf 14 uur. Na 9 km: Pannenkoekhuis Het Linge bosch, geopend 12-20 uur (maandag gesloten, oktober-juni ook dinsdag gesloten). Na 11 km: Koffie- en Theeschenkerij De Uitspanning (Zuiderlangedijk 23), april-oktober op dinsdag t/m zondag geopend 10-18 uur. In Asperen (Voorstraat) schenkt de banketbakkerij ook koffie; geopend 8.30-18 uur, zondag en dinsdagmiddag gesloten. In Asperen aan de overzijde van de Linge: Fort Asperen, taveer-

ne 21 maart-1 oktober dagelijks geopend vanaf 10 uur. In het centrum van Leerdam zijn meerdere horecagelegenheden.

Openbaar vervoer tussen station en wandeloctocht

Na 7 km komt u langs halte Molenlaan aan de Provinciale Weg in Vuren. Hier vertrekt buslijn 47 naar station Gorinchem of Geldermalsen. U kunt natuurlijk ook vanuit Gorinchem of Geldermalsen de bus nemen naar halte Molenlaan en hier beginnen met wandelen. Buslijn 47 rijdt 2x per uur, op zondag 1x per uur. Na 12 km komt u in Heukelum langs halte Appeldijk, waar buslijn 112 naar Leerdam rijdt. Beperkte dienstregeling: maandag t/m vrijdag om 15.43, 16.43 en 17.41 uur. Tevens vertrekt hier buurtbus 195 naar Gorinchem (15.32 uur) of naar Leerdam (11.44 en 14.48 uur), alleen op werkdagen! Na 18 km kunt u in Asperen buslijn 112 oppakken bij halte Raadhuisplein (1x per uur, alleen op werkdagen!). Controleer bovengenoemde tijden vooraf bij OV Reisinformatie 0900 - 9292 (€ 0,70 per minuut) of op internet: www.9292ov.nl.

U verlaat station Gorinchem aan de voorzijde en steekt rechtdoor over. Rechtsaf, het kanaal aan uw linkerhand houden. Bij de rotonde linksaf, Lange Brug oversteken. Rechtdoor, nu de Korte Brug oversteken. Direct hierna rechtsaf, Kanselpoortweg, sluisen aan de rechterhand houden. Bij de Hoge Brug gaat u linksaf een geasfalteerd voetpad op naar de stadswal. Rechts aanhouden en de stadswal volgen; rechts ligt een jachthaven. Zijpaden en trappen negeren. Bij een groot gebouw, de Tolkazerne, gaat u rechtsaf de stadswal af. Vóór bar-dancing Genesis scherp linksaf. De stadswal ligt links; de veerdienst naar Woudrichem en Loevestein verschijnt aan uw rechterhand.

Door de Waterpoort loopt u de vestingstad in, Eind. De straat uitlopen en rechtsaf over de Peterbrug. Direct daarna rechtsaf, Kriekenmarkt, later Altenawal. De stenen trap op en linksaf de vestingwal vervolgen tot de Dalempoort.

① Gorinchem en de Dalempoort

Rond het jaar 1000 vestigden de eerste bewoners, voornamelijk vissers en boeren, zich op een hoger gelegen plek langs twee rivieren, waar de Linge in de Merwede uitmondt. Vanwege de strategische ligging – middenin het land aan twee rivieren – groeide de nederzetting Gorinchem, ook wel Gorkum genoemd, uit tot een zwaar bewapende vestingstad. Samen met Woudrichem en Loevestein was Gorinchem tot in de 20e eeuw een belangrijke schakel in de (Nieuwe) Hollandse Waterlinie, een verdedigingslinie die zich uitstrekte van Muiden tot aan de Biesbosch. Als u de stad verlaat, loopt u door de 16e-eeuwse Dalempoort. Van de vier stadspoorten is de Dalempoort de enige overgebleven poort.

U gaat rechtsaf onder de poort door en loopt de uiterwaarden in. Aan uw rechterhand ligt de Waal. Het pad voert naar de dijk, waar u rechtsaf gaat (Dalemsedijk). Deze steeds rechtdoor volgen, wordt later Merwededijk. In Dalem loopt u bij Y-5108 rechtdoor richting Vuren. Blijf de Waaldijk volgen tot aan Fort Vuren.

② Fort Vuren

In 1844 kreeg de strategische driehoek Gorinchem-Woudrichem-Loevestein versterking door de bouw van Fort Vuren. Het fort moest de sluizen voor en achter het fort én de nabij gelegen rivier de Waal beschermen. Er verrees een torenfort met drie verdiepingen met een gracht eromheen. In 1878 is de bovenste verdieping

afgebroken, omdat het bouwwerk voor de vijand teveel in het oog viel. Tegenwoordig is het fort een pleisterplaats voor wandelaars en fietsers, die hier kunnen eten, drinken en overnachten (zie horeca onderweg). Van het voorjaar tot oktober worden er regelmatig kunstexposities gehouden. Daarna is de toren een paar maanden gereserveerd voor de vleermuizen, die hier overwinteren.

Vorbij het fort vervolgt u de dijk; negeer na een kleine 100 meter een houten hek aan uw rechterhand. Halverwege de vestinggracht gaat u bij een houten hek rechtsaf de dijk af. Rechtdoor over een hek, het graspad volgen richting steenfabriek. De plas aan uw linkerhand houden, de Waal ligt rechts. Bij een dijkje door een hek gaan en meteen daarna linksaf, de rivier de rug toekeren. Aan het eind bij Y-5153 rechtsaf de dijk op. Circa 25 meter na het plaatsnaambord 'Vuren' linksaf een trap af, tegelpad volgen langs speelveld. Aan het eind rechtsaf (De Enk). Eerste straat linksaf, Elzelaan. Vóór de kerk gaat u linksaf. Eerste straat rechtsaf, Molenlaan. De verkeersweg oversteken en rechtdoor, heet nu Molenweg (bushalte Molenlaan ligt links).

Na 30 meter rechtsaf en meteen linksaf een dichtbegroeid onverhard parallelpad volgen. Aan het eind komt u weer uit op de Molenweg. Op een kruising met de Achterdijk rechtdoor gaan. Na 50 meter kunt u rechts het ernaast gelegen graspad volgen. Aan het eind van het parallelpad gaat u bij een slagboom linksaf en meteen rechtsaf. Asphaltweg, Molenweg vervolgen over de snelweg (A15) en daarna over het spoor (Betuwelijn). Bij Y-10441 rechtdoor richting 'Lingebos'. Eerste weg linksaf, Haarweg. Vlak vóór het Lingebos rechtsaf, langs een slagboom, een halfverhard bochtig pad volgen over een dijkje (Poelweg).

3 Lingebos

In de jaren '60 heeft de overheid het Lingebos aangelegd als recreatiegebied voor de randstad. Het bos is ontstaan uit economische noodzaak: voor de aanleg van het klaverblad bij Gorinchem en de verbreding van de A15 was er veel zand nodig. Dat werd gewonnen op de plek waar nu een recreatieplas is. Er kwamen lig- en speelweides en er werd een bos aangelegd met wandelpaden. Het recreatiegebied was helemaal 'af' na de aanleg van een ruim opgezette camping, een golfbaan, ruitersportcentrum en een pannenkoekenrestaurant.

U loopt langs de rand van het Lingebos; zijpaden negeren. Aan het eind, bij een paar huizen, linksaf de klinkerweg op. Na 10 meter rechtsaf naar de dijk. Vóór de dijk rechtsaf langs gemaal 'Broekse Sluis'. Bij bordje 'Vogelswerf' rechts aanhouden, Spijkse Kweldijk volgen. Halverwege een afslag links naar de dijk negeren. Aan het eind buigt de weg links omhoog naar de Zuiderlingedijk, waar u rechtsaf gaat. Waar de dijk naar links buigt, gaat u rechtsaf. U passeert bushalte Appeldijk en gaat direct voorbij een sluisje rechtsaf de dijk af.

Het graspad maakt een scherpe bocht naar rechts en loopt onderlangs het sluisje. De Zuiderlingedijk ligt nu aan uw rechterhand. Voorbij een bocht naar links steekt u rechtsaf een met riet overgroeid plankbruggetje over. Hierna meteen linksaf. Het pad wordt even later asfalt (Tiendweg). Op een kruising met de Kerkweg recht door, Tiendweg. Aan het eind de weg oversteken (Zeiving) en linksaf. Circa 25 meter door de berm lopen en dan rechtsaf naar beneden, een graspad. Voorbij een trapje rechtsaf slaan, Nieuwe Zuiderlingedijk onderlangs volgen. Circa 50 meter voorbij een inun-

datiesluisje (van bovenaf te bedienen) gaat u rechtsaf langs een slagboom het bos in bij bordje 'Betuwe'. Aan het eind linksaf, via een houten plank een stuw oversteken.

4 Natuurgebied Nieuwe Zuiderlingedijk

Nadat in het begin van de 19e eeuw de Nieuwe Zuiderlingedijk was aangelegd, bleek al snel dat de dijk niet bestand was tegen het overvloedige water uit de Betuwe. Meerdere keren werd de dijk versterkt met klei die men aan de voet van de dijk uit de grond haalde. Zo ontstonden diepe kleiputten, die later dichtgroeiden met moerasplanten. Om de verdroging van het gebied tegen te gaan, werd er water uit de Linge gepompt. Zo ontstond een afwisselend moerasgebied met een kleinschalig karakter: open water, riet, een elzenbroekbos en natte graslanden. Bijzondere vogels als de blauwborst, snor, kneu en bruine kiekendief kunt u in alle rust gadeslaan vanuit de vogelobservatiepost

Vóór de waterplas linksaf, een grasdijk volgen. Bij een vogelobservatiepost gaat u rechtsaf over de dam tussen het water door. Op een kruising vóór een hek linksaf. Graspad volgen, helemaal om de plas heen lopen. Aan het einde van de plas gaat u rechtsaf. Twee houten bruggetjes oversteken (de eerste ligt rechts van u) en een smal pad volgen door een klein moerasje (modderig!). Bij de dijk een laag prikkeldraadhekje oversteken en rechtsaf, onderlangs de dijk. Rechtdoor over twee overstapjes en via een oprit naar de Nieuwe Zuiderlingedijk. Hier rechtsaf en na 20 meter op een kruising bij Y-1652 linksaf Asperen in, Voorstraat. Hier verlaat u het Waterliniepad; volg nu het wit-rood gemarkeerde Linge-pad.

5 Fort Asperen

Net iets buiten deze wandelroute ligt Fort Asperen, dat is aangelegd tussen 1845 en 1850 om de Linge en de inundatiesluizen te kunnen afsluiten. Het drie verdiepingen tellende torenfort bestaat uit zwaar metselwerk; de buitenmuren zijn maar liefst anderhalve meter dik. Ook dit fort maakte deel uit van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. In de zomermaanden is Fort Asperen te bezoeken: op de kruising bij Y-1652 rechtdoor, voorbij de brug over de Linge ligt het fort rechts. Dagelijks geopend van mei-oktober van 10-18 uur (maandag gesloten). Er worden regelmatig exposities gehouden. Vanaf het terras van de taveerne (zie horeca onderweg) heeft u een weids uitzicht over het vroegere inundatiegebied.

 Na 50 meter rechtsaf, Oranjewal, met de Linge aan uw rechterhand. Oranjewal wordt Waterpoort, dan Achterstraat. Waar de Achterstraat naar links buigt, volgt u het voetpad dat hier gravelpad wordt. De eerste weg linksaf, vóór huisnummer 5 (Zevenhuizenseweg). Op een kruising rechtdoor richting kerk. Bij Y-11464 rechtdoor richting Heukelum. Op de kruising rechtsaf, Leerdamseweg. Tegenover huisnummer 19 gaat u rechtsaf, Stardam. Bij een boerderij gaat de grindweg omhoog; boven gaat u linksaf, een graspad over de dijk. Door een hekje, het asfaltweggetje over de dijk volgen. Aan het eind een verkeersweg (Oude Zuiderlingedijk) oversteken en rechtsaf, parallelweg. Bij huisnummer 10 links aanhouden, fietspad volgen. Op een kruising met voorrangsweg rechtsaf de Linge oversteken.

6 Glasstad Leerdam

Leerdam heeft zijn (internationale) imago als glasstad te danken aan de komst van een glasblazerij in 1765. De glasfabriek aan de Linge schakelde in 1915 als een van de eerste bedrijven kunstenaars in bij het ontwerpen van glas. Nog steeds produceren glasfabrieken aan de Lingedijk miljoenen glazen en flessen per jaar. In het Nationaal Glasmuseum is een unieke verzameling glas en kristal tentoongesteld, die voornamelijk bestaat uit de producten van de nabijgelegen glasfabriek. Het museum ligt aan de Lingedijk 28, Leerdam (circa 10 minuten lopen: Linge oversteken en meteen linksaf). Dagelijks geopend van 11-17 uur, zondag vanaf 12 uur (maandag gesloten).

 Meteen na de Linge rechtsaf, Kerkstraat. Voorbij huisnummer 95 (aan uw rechterhand) gaat u vóór het Veerhuis rechtsaf een trapje op. Boven gaat u linksaf, Zuidwal, en meteen rechtsaf een trap af. De vestingwal aan uw linkerhand volgen met een bocht naar links. Eerste weg linksaf (Grote Steiger). Rechtdoor over de Markt en de Fonteinstraat. Steek het Dr. Reilinghplein rechtdoor over. Aan het eind gaat u rechtsaf naar NS-station Leerdam.

